

Хитрук Руслана Олегівна
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

науковий керівник:
Санакоев Дмитро Борисович
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри фінансових
та стратегічних розслідувань ДДУВС

КОРУПЦІЯ – ЗАГРОЗА ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВУ

Із початком нового століття світ стикнувся з невідомими раніше викликами, навички боротьби з якими були відсутні. Корупція – чи не найнебезпечніше явище сьогодення, що являє собою протиправне вирішення власних проблем, незаконне збагачення, використання праці інших осіб. Корупцію не можна вважати лише соціальним явищем, вона пов'язана з морально-етичними принципами, адже не може існувати без людини. Шкоду, якої завдають корупційні діяння, неможливо визначити лише економічно, або лише матеріально. Вони містять широкий спектр поведінки і різниця між політичними та економічними наслідками достатньо велика.

До політичних можна віднести підривання легітимності політичної системи, дозволяючи «привілейованим» втручатися у виборчий процес для подальшої узурпації влади. Коли суспільство сприймає авторитетні органи влади як більш ефективні, аніж корумповані демократичні, це ставить від сумнівів принципи демократії в цілому. Корупція – як спосіб забезпечення «достойного» життя еліт, що використовують економічні ресурси країни не за призначенням. Вона спонукає найталановитіших гаяти час на ігри з системою, забуваючи про ідеї суспільного розвитку. Відповідно, визначення цієї аномалії можна дати наступне – це соціально-психологічне протиправне явище, що полягає у реалізації владних відносин уповноваженими на те особами, що використовують надану їм владу протиправно та задля задоволення особистих інтересів, або ж створення умов для вчинення корупційних діянь та всебічне сприяння таким.

Корупція є одним з найбільш проблемних проявів сучасного суспільства. Хоча її історія бере початок ще задовго до нашого століття, та жодній країні світу й досі не вдалося її здолати. Хоча деяким державам вдавалося суттєво зменшити обсяг корупційних діянь завдяки силовим антикорупційним методам, та з часом виникали нові у більш витіюватих варіаціях форм та методів їх прояву. До того ж, формування цілих корупційних мереж відбувається у самій системі державної влади, а це фактично виводить корупцію на ви-

щий рівень організації, побудови досконаліших внутрішніх зв'язків і пристосування до зовнішніх факторів, що можуть вплинути на її організацію [1]. Для всіх країн світу корупція стала викликом нового часу, у спробах подолати яку деякі країни, шляхом запровадження системи ефективних заходів, змогли знизити її негативні наслідки до мінімуму, що робить цей досвід вкрай важливим для всіх інших. Для відносно молодій державі України, корупція в якій на високому рівні, необхідно негайно знайти вирішення цієї проблеми.

Відповідно рейтингу сприйняття корупції за 2019 р., Україна посідає 127 місце серед 180 країн, що оцінюються, набравши 30 балів із 100 можливих. Індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index, CPI) – показник, який від 1995 року розраховується міжнародною організацією Transparency International, що розраховує індекс на основі 13 досліджень авторитетних міжнародних установ і дослідницьких центрів [2]. Тому вважаємо доцільним розглянути досвід антикорупційної діяльності країни, що займає лідерську позицію, і має найвищий індекс сприйняття корупції – Данію [2]. Звертаємо увагу, що дана країна дуже часто слугує у якості прикладу для наслідування або взірця, до якого більшості країн необхідно прагнути. В цій країні сформовані унікальні особливості антикорупційної діяльності, однак є, звісно, і загальні риси для всіх характеристик держав, що є лідерами в боротьбі з корупцією, а саме такі як рішучість у проведенні антикорупційних програм, залучення до них громадськості, і безперечно моральне заперечення корупції, як явища в цілому [3].

Беручи до уваги антикорупційні дослідження, можна стверджувати, що Данія – одна з найменш корумпованих країн світу. Однак у порівнянні з іншими країнами, в Данії увага не концентрується на нормативному регулюванні поведінки державних службовців та майже відсутні деталізовані кодекси поведінки. Це здається парадоксальним, однак пояснення полягає в традиції та культурі державної служби в Данії [4]. З прийняттям Конституції у 1849 році було закріплено чималі пенсії державним службовцям, наступний Закон про заробітну плату, яким встановлювалась щомісячна заробітна плата залежно від стажу та звання, зміцнив їхні позиції. Тобто, це посприяло збільшенню авторитету державної служби, та відсутності бажання мати паралельно другу роботу за її межами, адже доходи від неї були вираховані з місячної заробітної плати [4].

На сьогодні, у Данії відсутня антикорупційна стратегія як така, однак існує добре розвинена система законодавства, судових та правоохоронних органів. Не існує у законодавстві і окремого нормативно-правового акту, що б регулював антикорупційну діяльність, замість цього норми та відповідальність за корупційні діяння визначені Кримінальним кодексом. Данське кримінальне законодавство охоплює всі форми корупційних правопорушень, що містяться в Кримінальній конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією та Додатковому протоколі до неї. У країні дуже розвинені громадські та при-

ватні антикорупційні ініціативи. Так, наприклад, Агентство міжнародного розвитку Данії (Danida) прийняло так звану політику нульової толерантності, відповідно до якої антикорупційні положення включаються до всіх урядових угод про надання Данією допомоги з розвитку, контрактів з компаніями, що залучаються до цієї діяльності [5], тобто компанії мають підписувати декларацію стосовно заборони хабарництва як прояву корупції, у зв'язку з чим, порушення відповідного положення зумовлює розірвання контракту та відмову від подальшого партнерства. Запроваджено порядок повідомлення про корупцію та проведено тренінги з питань виявлення корупційних ризиків. Тобто, влада Данії забезпечує допомогу на умовах, що попереджають вчинення корупційних діянь [5].

Враховуючи викладене, підсумовуємо, що корупція не є локальною проблемою, це повноцінне транснаціональне явище, що загрожує демократичним засадам нашого суспільства. Вона розвивається, трансформується, пристосовується до нових реалій, законодавчих змін, при чому не змінюючи негативний вплив на державних службовців.

Для кожної країни це виклик, однак для України це може означати загрозу національній безпеці та суспільному устрою, негативний вплив на владні та політичні інститути, недовіра до влади з боку населення. Зважаючи на статистику корупції в нашій державі та постійне зростання її рівня, вважаємо, що потрібно змінювати механізм боротьби з цим феноменом, враховуючи нові форми корупційної поведінки. Важливо не забувати про відповідальність за корупційні діяння, адже корупція – це психологічне та моральне явище, і якщо з нею не боротися, то вона стане повсякденним способом мислення, що зумовлюватиме наші дії та спосіб життя.

Аналіз міжнародного досвіду протидії та запобігання корупційних проявів дає змогу оцінити та доповнити норми національної антикорупційної стратегії, розвитку якої потребує Україна: забезпечення прозорості діяльності влади шляхом створення організованого соціального контролю за системою державного адміністрування і можливість порушення в цих рамках кримінального переслідування; незалежність судової влади; рішучість та справедливість органів державної влади при здійсненні своїх повноважень; збільшення соціального захисту працівників державної служби; а також посилення відповідальності за будь-які прояви корупційних діянь.

1. Андрійко О. Ф. Правові засоби протидії корупції / О. Ф. Андрійко // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2007. – № 4. – С. 3–8.

2. Індекс сприйняття корупції – 2019 (Corruption Perceptions Index, CPI) / *Transparency International* URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjnyattya-koruptsiyi-2019/> (дата звернення 10.11.2020)

3. Ільєнок Т. В. / Зарубіжний досвід адміністративно-правової протидії корупції // Юридична наука. - 2012. - № 12. - С. 42-51. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2012_12_10

4. Trust-in-Government-Ethics-Measures-in-OECD-Countries,-2000-The-Book-is-available-from-/-URL-:- <https://www.oecd.org/gov/ethics/48994450.pdf> -(дата звернення

11.11.2020)

5. Досвід взаємодії державних органів країн світу з інститутами громадського суспільства, залучення громадськості до формування та реалізації державної політики, протидії корупції, забезпечення електронного урядування URL: http://ogp.gov.ua/sites/default/files/library/Dosvid_OGP-MFA.pdf-(дата звернення 11.11.2020)

Хмеленко Катерина Михайлівна
студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

науковий керівник:

кандидат юридичних наук, доцент

Левін Олег Леонідович

доцент кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін ДДУВС

КОРУПЦІЯ В КИЇВСЬКІЙ РУСІ

Корупція – це використання особою, наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди. [1]. За дослідженням вчених виникла із появою перших держав.[2] На території сучасної України, до утворення Київської Русі, існували такі держави чи подержавні утворення: Скіфська держава; грецькі поселення, на території Північного Причорномор'я; антський племінний союз та племінні союзи слов'янських народів (древлян, полян та інших). Всі вони мали ознаки держави: механізм влади, свою територію, наприклад.

Ця стаття присвячена висвітленню питання «корупція в Київській Русі».

Дана тема є досить актуальною зараз, адже у сучасній Україні все ще існує традиція недовіряти закону й застосовувати систему хабарництва задля вирішення певних питань. Тому варто дослідити історію появи, розвиток, корупції як державного явища на території України, щоб продовжити ефективні дії в бік викорінення цього явища на державному рівні.

Свій внесок у дослідження існування корупції на території України зробили такі науковці, як В.Кіпіані – цикл програм «Історична правда» [3], В.Цитряк – «Хабарництво: історико-правові аспекти соціального явища та протидії йому в Україні» [6] та «Корупція та хабарництво: проблеми визначення та співвідношення понять» [2], С.Дідик – «Становлення та розвиток законодавства щодо протидії хабарництву суддів в Україні» [8] та інші.

У роки існування Київської Русі поняття «взятка» (зі староруської мови) означало періодичний збір меду. Таким методом державні чиновниками отримували свою плату не з казни, а збирали з населення. Це було прямим ха-